



Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 80/18

Luksemburg, 5 czerwca 2018 r.

Wyrok w sprawie C-673/16

Relu Adrian Coman i in. / Inspectoratul General pentru Imigrări i in.

Pojęcie „współmałżonka” w rozumieniu przepisów prawa Unii dotyczących swobody przemieszczania się obywateli Unii i członków ich rodziny obejmuje współmałżonków tej samej płci

Chociaż państwa członkowskie mają prawo decydowania, czy chcą dopuścić możliwość zawierania małżeństw homoseksualnych, to nie mogą naruszać swobody pobytu obywatela Unii na swoim terytorium, odmawiając wydania jego mającemu tę samą płć współmałżonkowi, będącemu obywatelem państwa nienależącego do Unii, pochodnego prawa pobytu na swoim terytorium

Relu Adrian Coman, obywatel rumuński, i Robert Clabourn Hamilton, obywatel amerykański, wspólnie zamieszkiwali przez okres czterech lat w Stanach Zjednoczonych, po czym w 2010 r. zawarli związek małżeński w Brukseli. W grudniu 2012 r. R.A. Coman i jego małżonek zwrócili się do rumuńskich organów o informacje dotyczące procedury i warunków uzyskania przez R.C. Hamiltona, jako członka rodziny R.A. Comana, prawa legalnego pobytu w Rumunii przez okres powyżej trzech miesięcy. Wniosek ten opierał się na dyrektywie w sprawie wykonywania prawa do swobodnego przemieszczania się¹, zezwalającej współmałżonkowi obywatela Unii, który skorzystał z tej swobody, na dołączenie do niego w państwie członkowskim, w którym ów obywatel przebywa.

W odpowiedzi na ten wniosek organy rumuńskie poinformowały R.A. Comana i R.C. Hamiltona, że R.C. Hamiltonowi przysługuje jedynie prawo pobytu przez trzy miesiące, między innymi dlatego, że nie może on zostać uznany w Rumunii za „współmałżonka” obywatela Unii, ponieważ to państwo członkowskie nie uznaje małżeństw osób tej samej płci („małżeństw homoseksualnych”).

Relu Adrian Coman i R.C. Hamilton wnieśli wówczas do rumuńskich sądów skargę o stwierdzenie istnienia dyskryminacji ze względu na orientację seksualną w odniesieniu do wykonywania prawa do swobodnego przemieszczania się w Unii. Rozpoznając zarzut niezgodności z konstytucją, z którym zwrócono się do niego w ramach tego sporu, Curtea Constituțională (trybunał konstytucyjny, Rumunia) zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości o rozstrzygnięcie, czy R.C. Hamiltona obejmuje pojęcie „współmałżonka” obywatela Unii, który skorzystał ze swobody przemieszczania się, a w konsekwencji, czy przysługuje mu prawo stałego pobytu w Rumunii.

W dzisiejszym wyroku Trybunał przede wszystkim przypomniał, że dyrektywa w sprawie wykonywania prawa do swobodnego przemieszczania się reguluje jedynie warunki wjazdu i pobytu obywateli Unii na terytorium państw członkowskich innych niż państwo, którego obywatelstwo posiadają, oraz że nie daje ona podstaw do przyznania pochodnego prawa pobytu obywatelom państw nienależących do Unii będących członkami rodziny obywatela Unii w państwie członkowskim, którego obywatelstwo ów obywatel Unii posiada. Dyrektywa nie może zatem stanowić podstawy przyznania R.C. Hamiltonowi pochodnego prawa pobytu w państwie członkowskim, którego przynależność państwową posiada R.A. Coman, to jest w Rumunii. Trybunał przypomniał jednak, że **w niektórych przypadkach obywatelom państw**

¹ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 5, s. 46)

nienależących do Unii będącym członkami rodziny obywatela Unii, którym na podstawie przepisów dyrektywy nie przysługuje pochodne prawo pobytu w państwie członkowskim, którego obywatelstwo ów obywatel Unii posiada, prawo takie może jednak zostać przyznane na podstawie art. 21 ust. 1 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (postanowienia przyznającego bezpośrednio obywatelom Unii podstawowe i indywidualne prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich).

Dalej Trybunał wskazał, że warunki przyznania tego pochodnego prawa pobytu nie mogą być bardziej rygorystyczne niż warunki przewidziane w dyrektywie dla przyznania takiego prawa pobytu obywatelowi państwa nienależącego do Unii będącemu członkiem rodziny obywatela Unii, który skorzystał z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się, osiedlając się w państwie członkowskim innym niż to, którego przynależność państwową posiada.

Trybunał stwierdził, że na gruncie dyrektywy w sprawie wykonywania prawa do swobodnego przemieszczania się pojęcie „współmałżonka”, które oznacza osobę związaną z inną osobą związkiem małżeńskim, jest neutralne pod względem płci i może obejmować małżonka danego obywatela Unii posiadającego tę samą płć. Trybunał uściślił jednak, że kwestie stanu cywilnego i wiążące się z nim normy dotyczące małżeństwa, są materią należącą do kompetencji państw członkowskich i że prawo Unii tej kompetencji nie narusza, a państwa te mają swobodę w zakresie wprowadzenia małżeństwa homoseksualnego. Wskazał on również, że Unia szanuje tożsamość narodową państw członkowskich, nierozzerwalnie związaną z ich podstawowymi strukturami politycznymi i konstytucyjnymi.

Trybunał orzekł jednak, że odmowa ze strony państwa członkowskiego uznania – wyłącznie do celów przyznania pochodnego prawa pobytu obywatelowi państwa nienależącego do Unii – małżeństwa zawartego legalnie przez tego ostatniego z obywatelem Unii tej samej płci w innym państwie członkowskim może stanowić przeszkodę w wykonywaniu prawa tego obywatela Unii do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich. Miałoby to ten skutek, że swoboda przemieszczenia się różniłaby się w poszczególnych państwach członkowskich w zależności od przepisów prawa krajowego regulujących małżeństwo osób tej samej płci.

Ponadto Trybunał przypomniał, że swobodne przemieszczanie się osób może podlegać ograniczeniom niezwiązanym z przynależnością państwową zainteresowanych osób, jeżeli ograniczenia te opierają się na obiektywnych względach interesu ogólnego oraz są proporcjonalne do uzasadnionego celu realizowanego przez prawo krajowe.

W tej kwestii Trybunał wskazał, że porządek publiczny, przywołany w niniejszej sprawie jako uzasadnienie ograniczenia swobodnego przemieszczania się, powinien być interpretowany w sposób wąski, aby jego zasięg nie był określany jednostronnie przez każde państwo członkowskie bez kontroli ze strony instytucji Unii. **Obowiązek uznania przez państwo członkowskie, wyłącznie do celów przyznania pochodnego prawa pobytu obywatelowi państwa nienależącego do Unii, małżeństwa homoseksualnego zawartego w jednym z państw członkowskich zgodnie z prawem tego państwa, nie ma wpływu na instytucję małżeństwa w tym pierwszym państwie członkowskim. W szczególności obowiązek ten nie oznacza, by państwo członkowskie było zobowiązane do wprowadzenia w swoim prawie krajowym instytucji małżeństwa homoseksualnego.** Ponadto tego rodzaju obowiązek uznania wyłącznie do celów przyznania pochodnego prawa pobytu obywatelowi państwa nienależącego do Unii nie narusza tożsamości narodowej ani nie zagraża porządkowi publicznemu danego państwa członkowskiego.

Wreszcie Trybunał przypomniał, że środek krajowy, który może utrudniać korzystanie ze swobody przemieszczania się osób, tylko wtedy może być uzasadniony, gdy jest zgodny z prawami podstawowymi gwarantowanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Jako że prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego jest gwarantowane w art. 7 Karty, Trybunał wskazał, że również z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wynika, że relacja utrzymywana przez parę homoseksualną może mieścić się w zakresie pojęcia „życia prywatnego”, jak również pojęcia „życia rodzinnego”, tak samo jak relacja pary heteroseksualnej znajdującej się w takiej samej sytuacji.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106